

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 423/2011-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. O., P., a M. O., P., zastúpených advokátom Mgr. S. I., P., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. O. a M. O. o d m i e t a z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. augusta 2010 doručená sťažnosť J. O., P., a M. O., P. (ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľky sa ako žalobkyne v 1. a 2. rade (spolu so žalobcami v 3. a 4. rade) v občianskoprávnom konaní vedenom Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 35/09 žalobou podanou 20. apríla 2009 domáhali určenia svojho vlastníckeho práva k nimi označenej nehnuteľnosti (ďalej len „sporná nehnuteľnosť“) v podiele po $\frac{1}{4}$ pre každú z nich, a to z titulu vydržania. Sťažovateľky tvrdili, že vlastnícke právo k predmetnému pozemku spolu so žalobcami v 3. a 4. rade nadobudli vydržaním, keďže právny predchodca sťažovateľiek a následne aj sťažovateľky samotné spolu s ostatnými žalobcami užívali spornú nehnuteľnosť nepretržite v dobrej viere, že im patrí, viac ako 70 rokov, pričom sťažovateľky, resp. ich právny predchodca sa vydania spornej nehnuteľnosti začali domáhať až v roku 2001. Sťažovateľky tvrdili, že ich držba je dobromyseľná, čo odvodzovali zo skutočnosti, *«že ešte v roku 1963 keď bolo uzavreté manželstvo B. O. a J. O., po jej príchode do ešte pôvodného rodinného domu..., informoval B. O. svoju manželku, v zmysle - „toto sú naše pozemky“ pričom mal na mysli a priamo jej ukázal aj parc. č... a táto informácia bola zásadná, pravdivá a poskytnutá blízkou osobou, že nikdy u nej nemohla vzniknúť akákoľvek pochybnosť, že pracuje na cudzom, nie na svojom pozemku.»*

Ako okamih dobromyseľného vstupu do držby sťažovateľky uviedli *„moment (vnútorné presvedčenie o oprávnenosti držby) nastal 1. 1. 1984 - deň nasledujúci po 31. 12. 1983 – Silvester. V ten deň žalobkyňa v 1. rade J. O. všetkým členom rodiny oznámila, že uplynulo presne 20 rokov od uzavretia manželstva s neb. B. O..., a že všetci sú radi, že dokončili stavbu a užívajú celú nehnuteľnosť (myslená aj parcela č... ktorá tvorila jeden celok bez oplotenia a bola spojená s parcelami okolo domu... Od tohto dňa všetci prítomní (celá rodina), vzhľadom na výslovné prehlásenie matky, nerozlišovali už, či parc. č... je prístupová cesta k ich domu a záhrade, jednoducho vnímali celý pozemok vrátane spornej parcely ako svoj vlastný.“*

V priebehu konania sťažovateľky žiadali pripustiť zmenu žaloby, keď žalobcovia v 3. a 4. rade zobrali žalobu späť a žiadali, aby okresný súd voči nim konanie zastavil a určil

vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti v podiele po ½ pre každú zo sťažovateľiek z titulu vydržania.

Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 35/09-133 z 18. januára 2010 pripustil čiastočné späťvzatie žaloby žalobcov v 3. a 4. rade a konanie v tejto časti zastavil, žalobu sťažovateľiek v časti o určenie ich vlastníckeho práva spornej nehnuteľnosti z titulu vydržania pre nedostatok ich dobromyseľnosti na vydržaní vlastníckeho práva k podielom na spornej nehnuteľnosti zamietol. Podľa okresného súdu u sťažovateľiek ako navrhovateľiek v 1. a 2. rade nebola v konaní preukázaná ich dobromyseľnosť s poukazom na titul nadobudnutia sporných nehnuteľností, čím u nich nebola splnená jedna z podmienok vydržania ustanovená zákonom. Podľa odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu za určitých okolností podmienky vydržania mohol splniť, t. j. mohol spornú nehnuteľnosť užívať v dobrej viere, že vlastnícke právo na neho prevedené bolo a že mu sporná nehnuteľnosť patrí, manžel a otec sťažovateľiek ako ich právny predchodca, teda dobromyseľnosť týkajúca sa spornej nehnuteľnosti mohla byť preukázaná len u otca sťažovateľiek, a nie u sťažovateľiek samotných.

Okresný súd vo svojom rozsudku č. k. 9 C 35/09-133 z 18. januára 2010 uviedol:

„Žalobcovia podali pôvodne žalobu na určenie vlastníckeho práva k parcele č... o výmere 192 m², evidovanej na LV č..., kat. úz. P. titulom vydržania. Tvrdili, že uvedenú nehnuteľnosť užívala rodina O. viac ako 70 rokov. Žalobcom v 1/ až 4/ rade svedčí vydržania v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka s tým, že ustálili dobu vydržania od 01. 01. 1984 do 31. 12. 1993. Žalobcovia tiež uviedli, že sporná parcela bola súčasťou parciel, ktoré boli predmetom dedenia po nebohom B. O. Z dokumentácie vyplýva, že ide o prístup k rodinnému domu a záhrade, ktorú nerušene žalobcovia užívajú. Predmetnú nehnuteľnosť udržiavajú počas celého roka a ohľadne nej neboli žiadne spory. Po tejto nehnuteľnosti nebránia prechodu aj iným osobám.

Podľa tvrdenia žalobcov, ešte ich nebohý právny predchodca B. O. adresoval Mestskému úradu v P. list z 24. 10. 2001, ktorým žiadal o jeho súhlas s vydaním osvedčenia k spornej parcele, čím chcel vyporiadať vlastníctvo k nej. Žalovaný oznámil, že má výhrady k vzniku vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti.

V priebehu konania na žiadosť žalobcov bola pripustená zmena žaloby, žalobcovia v 3/ a 4/ rade zobrali svoju žalobu späť a žiadali voči nim konanie zastaviť. Žalobcovia v 1/ a 2/ rade žiadali určiť vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti v podiele po ½ pre každého tým istým titulom, ako v pôvodnej žalobe.

Prvostupňový súd dokazovaním dospel k záveru, že žaloba žalobcov v 1/ a 2/ rade je nedôvodná. Uvedení žalobcovia nepreukázali náležitosti pre určenie ich vlastníckeho práva tak, ako to vyžaduje Občiansky zákonník.

Nebohý právny predchodca žalobcov B. O. bol príbuzný s rodinami O., ktorí vlastnia susedné nehnuteľnosti. Predmetná parcela je prístupovou cestou a vznikla z pôvodných mpč. parcel, patriacich ako podielové spoluvlastníctvo právnym predchodcom tak žalobcov, ich nebohému právnemu predchodcovi B. O., ako aj ďalším príbuzným z rodiny O. Uvedené vyplýva z pozemnoknižných zápisníc č. 2913 a 2914 kat. úz. P.

Parcela, na ktorej je postavený rodinný dom a záhrada patriace žalobcom, nadobudol v minulosti od svojich rodičov A. a A. O. nebohý B. O. v celosti výlučne sám ešte pred uzavretím manželstva so žalobkyňou v 1/ rade. Žalobcovia poukazovali na nadobudnutie spornej nehnuteľnosti ich právnym predchodcom B. O., a to v období od r. 1984 do 1993 s tým, že rodina O. túto nehnuteľnosť ako pôvodne neknihovaný pozemok, užívala viac ako 70 rokov nerušene.

Prvostupňový súd ustálil, že žalobcovia nespĺnili základnú zákonnú podmienku vydržania, a to dobromyseľnosť s poukazom na titul nadobudnutia nehnuteľnosti. V konaní bolo preukázané, že rodina O. túto nehnuteľnosť užíva ako prístup k rodinnému domu peši, aj motorovým vozidlom. Starajú sa o ňu, nie je oplotená a je voľne prístupná.

Predmetná nehnuteľnosť nebola predmetom dedenia ani po nebohom A. O. v r. 1956, po ktorom dedičstvo nadobudol teraz už nebohý B. O., a to rodinný dom, zastavanú plochu a záhradu. Nebola tiež predmetom dedenia po nebohom B. O. v r. 2003. Po doplnení dokazovania by sa dalo uvažovať o tom, že práve B. O. by mohol splniť podmienky vydržania k predmetnej nehnuteľnosti, ale nie žalobcovia samotní. Predmetnou žalobou žalobcovia mienili vyporiadať už aj dedičské konanie po nebohom B. O., keďže žiadali určiť vlastnícke právo priamo žalobcom v 1/ a 2/ rade s poukazom na ich právne nástupníctvo po nebohom B. O. Súd vychádzal z toho, že pri nadobudnutí vlastníckeho práva titulom vydržania musia byť splnené zároveň všetky tri podmienky vydržania, t.z. vydržacia lehota

po dobu 10 rokov, nerušenosť a dobromyseľnosť s poukazom na titul nadobudnutia nehnuteľnosti, ktorá u žalobcov v 1/ a 2/ rade splnená nebola. Preto žalobu zamietol.“

Proti zamietajúcej časti uvedeného rozsudku okresného súdu podali sťažovateľky odvolanie. Krajský súd následne rozsudkom sp. zn. 19 Co 32/10 z 8. júla 2010 rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti ako vecne správny potvrdil.

Kľúčovou námietkou sťažovateľiek uplatnenou v sťažnosti podanej ústavnému súdu bola skutočnosť, že tak okresný súd, ako aj krajský súd sa nezaoberali dôkazmi predloženými sťažovateľkami, ktoré mali objasniť podstatu vzniku ich nároku vydržať podiely na spornej nehnuteľnosti, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu ich základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a v nadväznosti na to aj základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy. V tejto súvislosti uviedli, že *„rozsudok odvolacieho súdu je účelový, zmanipulovaný, súd sa nezaoberal podstatnými skutočnosťami ale najmä dôkazmi predloženými a uvádzanými žalobcami v odvolaní, prevládol vysoko subjektívny názor a nezohľadnilo sa všetko, čo v konaní vyšlo najavo“*.

V tejto súvislosti sťažovateľky žiadali, aby ústavný súd *„vykonal kontrolu skutkových a právnych záverov...“* krajského súdu *„... z dôvodu, že skutkové a právne závery tohto všeobecného súdu sú zjavne neodôvodnené, v rozpore s vykonanými dôkazmi a tak z ústavného hľadiska sú tieto závery súdu neospravedlniteľné a neudržateľné“*.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Prešove Rozsudkom č. k. 19 Co 32/2010 zo dňa 8. 7. 2010 porušil základné právo J. O. a M. O. na spravodlivé súdne konanie podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, porušil právo týchto sťažovateľiek na súdnu ochranu garantovanú Ústavou SR Čl. 46 ods. 1, a porušil ich právo vlastníť majetok garantované Ústavou SR Čl. 20 ods. 1.

Zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 19 Co 32/2010 zo dňa 8. 7. 2010.

Zrušuje Rozsudok Okresného súdu v Prešove č. k. 9 C 35/2009 zo dňa 18. 1. 2010.

Určuje a potvrdzuje nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním J. O., r. Č., P., podiel 1/2 - ina k celku a M. O., r. O., P., podiel 1/2 - ina k celku, k parcele č... o výmere 192 m², zastavané plochy a nádvoria, zapísaná na LV č..., Obec P., katastrálne územie P.“

Ústavný súd prípismi z 13. a zo 16. mája 2011 vyzval okresný súd a krajský súd, aby sa vyjadrili k podanej sťažnosti a aby zaslali na vec sa vzťahujúci spisový materiál.

K podanej sťažnosti sa vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. I. M., prípisom sp. zn. 1 SprO/628/2011 zo 6. júna 2011 doručeným ústavnému súdu 10. júna 2011. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedla:

„V predmetnej právnej veci, ktorá súdu napadla 20. 4. 2009, bolo vykonané dokazovanie na základe návrhov oboch strán. Vo veci sa uskutočnili dve pojednávania, na základe ktorých bol dňa 18. 1. 2010 vyhlásený rozsudok. Sťažovateľky boli v tomto konaní neúspešné. Rozhodnutie okresného súdu Prešov bolo v dôsledku odvolania sťažovateľiek predložené na rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove, ktorý rozhodol pod sp. zn. 19 Co 32/2010 tak, že potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov pokiaľ išlo o zamietnutie žaloby voči žalobkyniam v 1. a 2. rade, teda sťažovateľkám.

V celom rozsahu poukazujeme na dôvody, ktoré viedli súd k rozhodnutiu vo veci samej uvedené v rozsudku z 18. 1. 2010. Sťažnosť sťažovateľiek a dôvody tam uvedené považujeme za účelové, vytrhnuté z kontextu celých súvislostí, ktoré boli zistené v dokazovaní pred Okresným súdom Prešov. Domnievame sa, že ide len o pokus o zvrátenie už právoplatného rozhodnutia všeobecného súdu.“

K podanej sťažnosti sa vyjadril aj krajský súd, zastúpený predsedom občianskoprávneho kolégia JUDr. J. A., prípisom sp. zn. Spr 10074/2011 z 24. mája 2011 doručeným ústavnému súdu 6. júna 2011. Predseda občianskoprávneho kolégia krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že *„Predmetná vec napadla na Krajský súd v Prešove na odvolacie konanie dňa 17. 3. 2010 a bola zaradená pod vyššie uvedenú sp. zn. 19 Co 32/2010.“*, ďalej zopakoval skutočnosti uvedené v odôvodnení rozsudku krajského súdu sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010 a konštatoval, že okolnosti uvádzané sťažovateľkami v

ústavnej sťažnosti považuje za nedôvodné a predmetnú sťažnosť navrhuje zamietnuť. Argumentoval predovšetkým tým, že «V prejednávanom prípade však žalobkyne nepreukázali, aby vstúpili do držby predmetnej nehnuteľnosti dobromyseľne. Nie je možné považovať za dobromyseľný vstup do držby iba to, že blízky príbuzný budúcim držiteľom oznámi, že „toto je naše“. Ako príklad vstupu do dobromyseľnej držby môže byť darovanie veci, kúpa veci a podobne. Žalobkyne samotné spochybnili svoju dobromyseľnú držbu tým, že najprv podanou žalobou sa 4 žalobcovia domáhali určenia vlastníckeho práva vydržaním v podieloch po $\frac{1}{4}$ -inu k predmetnej nehnuteľnosti, následne po čiastočnom späťvzati žaloby žalobcov v 3/ a 4/ rade žalobkyne v 1/ a 2/ rade žiadali určiť vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti iba v ich prospech v podiele po $\frac{1}{2}$ -ici každej. Už táto okolnosť jednoznačne preukazuje, že nemohli byť najprv dobromyseľní všetci štyria žalobcovia, že im predmetná nehnuteľnosť v podiele po $\frac{1}{4}$ -ine patrí a následne nemohli byť dobromyseľní žalobcovia v 1/ a v 2/ rade, že tá istá nehnuteľnosť im patrí v podieloch po $\frac{1}{2}$ -ici.

Kedže v konaní nebolo preukázané, aby žalobkyne v 1/ a 2/ rade splnili všetky zákonom predpísané základné podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, lebo nepreukázali svoj dobromyseľný vstup do užívania predmetnej nehnuteľnosti, aj odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že v konaní neboli preukázané podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním k predmetnej nehnuteľnosti. Správne preto prvostupňový súd žalobu žalobkýň v 1/ a v 2/ rade zamietol.

Žalobkyne nepochopili základné predpoklady nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Taktiež nieje možné súhlasiť s tvrdením, že argumentácia žalobkyne v 1/ rade vypočutej ako svedkyne vo veci 12C 317/93 nemá žiaden význam. Z jej výpovede ako svedkyne možno vyvodiť, že cez predmetnú parcelu prechádzali aj iní ľudia. Svedkyňa v uvedenom konaní bola určite poučená o povinnosti vypovedať pravdu a to pod následkom možného trestného stíhania za krivú výpoveď. Vzhľadom na ďalšie tvrdenie žalobkýň, že predmetná parcela bola v minulosti v podielovom spoluvlastníctve fyzických osôb, a to bratov O., mohla by preto snád' obstať žaloba o určenie rozsahu dedičstva po A. O. alebo po B. O. v tom prípade, ak by v minulosti došlo k zrušeniu a vyporiadaniu uvedeného spoluvlastníctva s tým, že vlastníkom sa mohol stať A. O., ktorý mohol túto nehnuteľnosť napríklad nejakými neformálnymi zmluvami previesť na svojho syna B. Javí sa preto aj celkom možné, že predmetným konaním sa žalobkyne chceli vyhnúť dedičskému konaniu, či

už po B. alebo ešte po jeho otcovi A. Aj keď v odvolaní sa poukazuje na iný spor, jeho výsledok nemá žiaden právny vplyv na predmetné konanie, lebo s ním nijak nesúvisí.

Nebolo možné žalobe vyhovieť ani po započítaní držby právneho predchodcu žalobkyni, lebo žalobkyne nepreukázali oprávnený vstup do držby tak, ako to bolo vyššie uvedené. Iba v prípade, ak by ich vstup do držby bol oprávnený, bolo by možné započítať oprávnenú držbu aj ich právneho predchodcu. Z uvedeného dôvodu nebolo možné v zmysle ustanovenia § 130 ods. 1 OZ vyhodnotiť v prípade pochybností držbu žalobkyni za držbu oprávnenú. Žalobkyne totiž tak, ako to bolo už uvedené, nepreukázali vstup do držby.»

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07), ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu a jeho rozsudkom sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľiek na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010

Sťažovateľky sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010.

Krajský súd svojím rozsudkom sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010 ako súd odvolací na základe odvolania sťažovateľiek potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 35/09-133

z 18. januára 2010 a v časti náhrady trov zrušil tento rozsudok a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd vo svojom rozhodnutí okrem iného uviedol:

„Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O. s. p.), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok v jeho napadnutej časti, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 212 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) zistil, že odvolanie žalobkyní je dôvodné iba v časti čo do výroku o trovách konania.

Ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená (§ 130 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení zmien a doplnkov, ďalej len OZ).

Oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu 3 rokov, ak ide o hnutelnosť, a po dobu 10 rokov, ak ide o nehnuteľnosť. Do doby podľa odseku 1 sa započíta aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca. Pre začiatok a trvanie doby podľa odseku 1 sa použijú primerane ustanovenia o plynutí premlčacej doby (§ 134 ods. 1, 3 a 4 zákona č. 40/1964 Zb. OZ v znení zmien a doplnkov).

Pokiaľ ďalej nie uvedené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 1992; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. januárom 1992 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov (§ 868 OZ).

Ak ide o vydržanie vlastníckeho práva k pozemku podľa tohto zákona, kde na základe doterajších predpisov bolo možné nadobudnúť len právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku, môže si oprávnená osoba započítať čas, po ktorý jej právny predchodca mal pozemok nepretržite v držbe aj pred účinnosťou tohto zákona (§ 872 ods. 6 OZ).“

K inštitútu vydržania krajský súd vo všeobecnosti uviedol:

„Jedným z inštitútov nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemkom je ich vydržanie. Ide o osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva zo zákona (ex lége), pri splnení zákonom požadovaných predpokladov. Základnými predpokladmi nadobudnutia

vlastníckeho práva vydržaním sú: spôsobilý predmet vydržania, to aby držba bola oprávnená a držba musí byť nepretržitá počas celej zákonom ustanovenej doby. Výsledkom splnenia všetkých zákonom požadovaných predpokladov vydržania ja nadobudnutie vlastníckeho práva k veci vydržiteľom, a to okamihom uplynutia vydržacej doby. Keďže právny následok nastáva priamo zo zákona, nevyžaduje sa k tomu konštitutívne rozhodnutie štátneho orgánu. Preto rozhodnutie súdu, vydané na základe určovacej žaloby vydržiteľa o tom, že tento nadobudol vlastnícke právo vydržaním má povahu deklaratorneho rozhodnutia. V nesporných prípadoch právnu skutočnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním osvedčuje notár formou notárskej zápisnice. Keďže právnym následkom vydržania je nadobudnutie vlastníckeho priamo zo zákona, treba pri uplatňovaní inštitútu vydržania pri nehnuteľnostiach rozlišovať jednotlivé obdobia platnosti právnej úpravy, a to obdobie platnosti obyčajového práva na území Slovenska do 31. 12. 1950, ďalej obdobie platnosti Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. od 01. 01. 1951 do 31. 03. 1964 a napokon obdobie platného Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. od 01. 04. 1964 so zreteľom na jeho novely, najmä zákon č. 131/1982 Zb. účinný od 01. 04. 1983 a zákon č. 509/1991 Zb. účinný od 01. 01. 1992. Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. držbu a vydržanie až do novelizácie zákonom č. 131/1982 Zb., t. j. do 01. 04. 1983 neupravoval. Až novela Občianskeho zákonníka novo upravila ochrannú držbu a vydržanie s možnosťou započítania času predchádzajúcej nepretržitej držby. Platný právny stav vychádza z toho, že pre vydržanie treba do doby oprávnenej držby započítať aj dobu pred 01. 01. 1992.

Prvostupňový súd sa v predmetnej veci riadil vyššie uvedeným, preto vo veci aj správne rozhodol. Správne použil aj právnu normu, pod ktorú tento súd subsumoval predmetnú právnu vec. Odvolací súd odkazuje aj na skutkový stav zistený súdom prvého stupňa.“

K splneniu zákonom predpísaných predpokladov vydržania krajský súd uviedol:

„Aj odvolací súd je toho názoru, že žalobkyne v 1/ a 2/ rade nesplnili zákonom predpísané predpoklady na nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním k spornej parcele č... o výmere 192 m² zapísanej na LV č..., kat. úz. P. V konaní nebolo preukázané, aby žalobkyne v 1/ a v 2/ rade vstúpili do držby oprávnene. Pod oprávnenou držbou je treba rozumieť faktické ovládanie veci späté s vôľou nakladať s ňou ako so svojou, v dobrej viere,

že držiteľovi veci toto patrí. Pre oprávnenosť držby musia byť splnené nasledovné náležitosti: faktické ovládanie veci, vôľa nakladať s vecou ako so svojou, čo znamená správať sa k veci tak, ako by držiteľovi vlastnícky patrila; a dobrá viera, že mu vec patrí. Skutočnosť, či držiteľ veci je dobromyseľný (*bona fide*) alebo nedobromyseľný (*mala fide*) treba vždy hodnotiť objektívne a nielen zo subjektívneho hľadiska, t.j. z hľadiska osobného presvedčenia samotného držiteľa veci. Dobromyseľnosť ako vnútorný psychický stav nemožno priamo dokázať. Možno o nej usudzovať iba z okolností, v ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Pričom okolnosti, z ktorých možno usudzovať na existenciu dobromyseľnosti, musí v spore preukazovať držiteľ práva. V prípade pochybnosti o tom, či ide o držbu oprávnenú sa predpokladá, teda platí vyvrátiteľná právna domnienka, že držba je oprávnená. Dobromyseľnosť treba hodnotiť objektívne, nestačí subjektívne presvedčenie držiteľa. Rozhodujúce je, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno, so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu, od neho rozumne požadovať, mal resp. mohol mať, alebo nemal, prípadne nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Dobrá viera je presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si napr. prisvojuje určitú vec, teda že okolnosti svedčia o poctivosti právneho dôvodu nadobudnutia veci. Ide teda o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu. V tomto smere predmetom dokazovania môžu byť iba skutočnosti vonkajšieho sveta, ktorých prostredníctvom sa vnútorné presvedčenie prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno dôvodiť presvedčenie nadobúdateľa o dobromyseľnosti, že mu vec patrí.“

K dobromyseľnosti sťažovateľiek krajský súd uviedol:

«V prejednávanom prípade však žalobkyne nepreukázali, aby vstúpili do držby predmetnej nehnuteľnosti dobromyseľne. Nie je možné považovať za dobromyseľný vstup do držby iba to, že blízky príbuzný budúcim držiteľom oznámi, že „toto je naše“. Ako príklad vstupu do dobromyseľnej držby môže byť darovanie veci, kúpa veci a podobne. Žalobkyne samotné spochybnili svoju dobromyseľnú držbu tým, že najprv podanou žalobou sa 4 žalobcovia domáhali určenia vlastníckeho práva vydržaním v podieloch po 1/4 – inu k predmetnej nehnuteľnosti, následne po čiastočnom späťvzati žaloby žalobcov v 3/ a 4/ rade žalobkyne v 1/ a 2/ rade žiadali určiť vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti iba v ich prospech v podiele po 1/2 – ici každej. Už táto okolnosť jednoznačne preukazuje, že

nemohli byť najprv dobromyseľní všetci štyria žalobcovia, že im predmetná nehnuteľnosť v podiele po ¼ - ine patrí a následne nemohli byť dobromyseľní žalobcovia v 1/ a v 2/ rade, že tá istá nehnuteľnosť im patrí v podieloch po ½ – ici.»

V nadväznosti na tieto argumenty krajský súd dospel k tomuto záveru:

«Keďže v konaní nebolo preukázané, aby žalobkyne v 1/ a 2/ rade splnili všetky zákonom predpísané základné podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním, lebo nepreukázali svoj dobromyseľný vstup do užívania predmetnej nehnuteľnosti, aj odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že v konaní neboli žalobcami v 1/ a 2/ rade preukázané podmienky pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním k predmetnej nehnuteľnosti. Správne preto prvostupňový súd žalobu žalobkýň v 1/ a v 2/ rade zamietol.

K odvolacím námietkam žalobkýň v 1/ a 2/ rade proti zamietavej časti rozsudku je treba uviesť, že tieto nepochopili základné predpoklady nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Taktiež nie je možné súhlasiť s tvrdením, že argumentácia žalobkyne v 1/ rade vypočutej ako svedkyne vo veci 12C/317/93 nemá žiaden význam aj pre predmetné konanie. Z jej výpovede ako svedkyne možno vyvodit', že cez predmetnú parcelu prechádzali aj iní ľudia. Svedkyňa v uvedenom konaní bola určite poučená o povinnosti vypovedať pravdu a to pod následkom možného trestného stíhania za krivú výpoveď. Vzhľadom na ďalšie tvrdenie žalobkýň, že predmetná parcela bola v minulosti v podielovom spoluvlastníctve fyzických osôb, a to bratov O., mohla by preto snád' obstať žaloba o určenie rozsahu dedičstva po A. O. alebo po B. O. v tom prípade, ak by v minulosti došlo napr. k zrušeniu a vyporiadaniu uvedeného spoluvlastníctva s tým, že vlastníkom sa mohol stať A. O., ktorý mohol túto nehnuteľnosť napríklad nejakými neformálnymi zmluvami previesť na svojho syna B. Javí sa preto aj celkom možné, že predmetným konaním sa žalobkyne chceli vyhnúť dedičskému konaniu, či už po B. alebo ešte po jeho otcovi A. Aj keď v odvolaní sa tiež poukazuje na iný spor, jeho výsledok nemá žiaden právny vplyv na predmetné konanie, lebo s ním nijak nesúvisí.

Nebolo možné žalobe vyhovieť ani po započítaní držby právneho predchodcu žalobkýň, lebo žalobkyne nepreukázali oprávnený vstup do držby tak, ako to bolo vyššie uvedené. Iba v prípade, ak by ich vstup do držby bol oprávnený, bolo by možné započítať

oprávnenú držbu aj ich právneho predchodcu. Z uvedeného dôvodu nebolo možné v zmysle ustanovenia § 130 ods. 1 OZ vyhodnotiť (v prípade pochybností) držbu žalobkýň za držbu oprávnenú. Žalobkyne totiž tak, ako to bolo už uvedené, nepreukázali vstup do držby. V žiadnom prípade totiž za oprávnený vstup do držby nie je možné považovať iba informáciu B. O. o tom, že „toto sú naše pozemky“. ...

Kedže rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, t.j. v časti o zamietnutí žaloby žalobcov v 1/ a 2/ rade je správny, bol preto postupom podľa § 219 ods. 1 O. s. p. vo výroku potvrdený.»

Sťažovateľky s právnym názorom vyjadreným v rozsudku krajského súdu, na základe ktorého ako odvolací súd meritórne potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 35/09-133 z 18. januára 2010, nesúhlasia.

Z obsahu odôvodnenia predloženej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu z 8. júla 2010 namietajú samotné právne posúdenie veci na základe zisteného skutkového stavu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej je oprávnený skutkové a právne závery všeobecných súdov kontrolovať z hľadiska ich ústavnej konformity iba vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06). Právne závery krajského súdu však nevyvolávajú pochybnosti z hľadiska ich ústavnej konformity.

Z citovanej časti rozhodnutia vyplýva, že krajský súd svoje závery nezaložil na inom právnom názore ako prvostupňový súd, iba nimi argumentačne posilnil alebo doplnil konštatovania, resp. zistenia okresného súdu. Už okresný súd totiž vyslovil, že v prípade spornej nehnuteľnosti by dobromyseľnosť ako nevyhnutná podmienka nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním bola preukázaná iba u právneho predchodcu sťažovateľiek (manžela a otca sťažovateľiek), a nie u sťažovateľiek samotných, pričom tento záver krajský súd „dopovedal“ v tom zmysle, že vzhľadom na uvedené mohli by sa teda sťažovateľky domáhať žalobou „o určenie rozsahu dedičstva po A. O. alebo B. O. v tom prípade ak by v

minulosti došlo napr. k zrušeniu a vyporiadaniu uvedeného spoluvlastníctva s tým, že vlastníkom sa mohol stať A. O., ktorý mohol túto nehnuteľnosť napríklad nejakými neformálnymi zmluvami previesť na svojho syna B.“. V tejto súvislosti okresný súd vo svojom odôvodnení vyslovil názor, že sťažovateľky si predmetnou žalobou pravdepodobne mienili vysporiadať zároveň už aj dedičské konanie po ich právnom predchodcovi.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania.

Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd svoje závery v spojení so závermi okresného súdu, s ktorými sa v podstatnej miere stotožnil, uviedol a zdôvodnil v ich logickej postupnosti spôsobom, ktorý nemožno považovať za zjavne neodôvodnený, svojvoľný a arbitrárny alebo v rozpore s ústavou. Právny názor, ku ktorému dospel na základe inštitútu vydržania, je podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľný.

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľiek v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V súvislosti s týmto záverom ústavný súd uvádza, že pri svojej rozhodovacej činnosti (II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07) vyslovil, že právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nezahŕňa v sebe záruku úspechu v konaní. Ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa predstáv účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je

právnym základom pre namietanie porušenia týchto práv sťažnosťou pred ústavným súdom. Skutočnosť, že sťažovateľky sa s názorom krajského súdu nestotožňujú (v sťažnosti pritom uvádzajú argumenty, ktoré uviedli aj v odvolaní), nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti uvedeného rozhodnutia a k vysloveniu záveru o porušení ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namieta.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu sp. zn. 19 Co 32/2010 z 8. júla 2010 ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07).

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným rozhodnutím krajského súdu a porušením základného práva sťažovateľiek upraveného v čl. 46 až čl. 48

ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprichádzalo do úvahy ani vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľiek zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľiek aj v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľiek uvedenými v ich sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2011